شاهنامه نادری بعد از ۶۳سال دوباره منتشر شد

میرزا محمدعلی طوسی، معروف به فردوسی ثانی، سراینده شاهنامه نادری است که درواقع از منظومه‌های حماسی-تاریخی محسوب می‌شود که محمد علی طوسی، آن را با محوریت زندگی و فتوحات نادرشاه سروده است. طوسی از شعرای دربار نادرشاه افشار، در قرن دوازدهم هجری است که در جنگ‌ها و فتوحات ملازم رکاب نادری بوده و دیده‌های خود را با نگاه ریزبینانه به شعر کشیده است.

به‌تازگی مدیر انتشارات دکتر سین از این خبر داده است که کتاب «شاهنامه نادری» بعد از ۶۳ سال با تصحیح محمدکریم باریک‌بین و با همکاری سمیه نوروزی منتشر شد. او گفته: «گرچه نمی‌توان او را با فردوسی مقایسه کرد، ولی از آنجا که برخلاف شاهنامه فردوسی، کلیت شاهنامه نادری، مبتنی بر دیده‌ها و تجربیات شخصی بوده و به شنیده‌ها و مطالعات گذشتگان بسنده نشده، نسبت به شاهنامه فردوسی بزرگ، مزیت دارد. همچنین از آنجا که غالب شاهنامه نادری، در اصطلاح حماسه مصنوع محسوب شده یعنی به قلم و ذهن یک نفر به حماسه تبدیل شده، می‌تواند منبع مهمی برای تاریخ‌دوستان و تاریخ پژوهان قلمداد شود. در حالی که بخش عمده‌ای از شاهنامه حکیم فردوسی حماسه طبیعی است و عمدتا از بعد ادبی، مردم‌شناسی و اسطوره‌شناسی و... بسیار حائز اهمیت است. محمدعلی طوسی تالی فردوسی محسوب می‌شود و در جای‌جای شاهنامه خود، همانند استاد بی‌بدیلش فردوسی بزرگ، سعی در اغراق و خرق عادت کرده است، ولی اینکه تا چه حد از پس این شگرد حماسه‌سرایی برآمده باید به نظر شاهنامه‌پژوهان مراجعه کنیم.» این کتاب برای بار دوم در ایران به چاپ رسیده است. چاپ اول آن را مرحوم احمد سهیلی خوانساری بر پایه دو نسخه موجود، تصحیح و چاپ کرده است. شاهنامه نادری در قطع وزیری با قیمت ۳۰۰هزار تومان با شمارگان ۲۰۰نسخه در انتشارات دکتر سین قزوین به زیور طبع آراسته شده است.

با اسکن کد روبه‌رو شرح کامل خبر را می‌توانید در خبرگزاری ایبنا بخوانید.

شعر جوانان تاجیکستان در بازار کتاب ایران

کتاب «بویی ز مولیان» شامل گزیده اشعار ۱۰شعر از ۱۰شاعر جوان تاجیکستان است که با گزینش صفر عبدا... ، ادب‌پژوه تاجیک، منتشر شد.

او استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه ابوریحان آلماتی (پایتخت قزاقستان) و عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی است و در مقدمه این کتاب درباره اینکه چرا دست روی شعر شاعران جوان گذاشته است نوشته: «سخن گفتن از شعر آن را ماند که شما پرنده‌ای را دوست دارید نه برای لحن زیبای او بلکه برای گوشتش؛ شعر اگر شعر باشد بی‌تردید خود را و صاحبش را معرفی می‌کند. در ادبیات پیر و جوان معنا ندارد. شاعر یا شاعر است یا نیست. من به این جوانان که بعضی از آن‌ها شاید چهل ساله باشند، توفیق تمنا دارم و امیدوارم که شعر آن‌ها مقبول خوانندگان پارسی‌زبان در اقصای عالم قرار گیرد.» شعر زیر سروده طالب لقمان، شاعر جوان تاجیکستانی است که در این کتاب نیز به چاپ رسیده است: «وه علیکم سلام، بهمن گل/ از دل برف سربرآوردی/ با سلام شکفته‌ات از عشق/ مژده تازه و تر آوردی/ بر نسیم سلام جان بخشت/ باغ فرتوت ما بغل بگشاد/ روی کف گل گرفته خارا سنگ/ بر سلامت ببین چه پاسخ داد/ حیف من گر در این شکفتن گاه/ همت و عزم خارسنگم نیست/ وای من گر به اوج رستاخیز/ پای اندیشه‌ام ز خواب نخست/ می‌گشایم تریزه و در را/ با هزار احترام بهمن گل/ سینه را بازکرده می‌گویم:/ وه علیکم سلام بهمن گل»

با اسکن کد روبه‌رو شرح کامل خبر را می‌توانید در خبرگزاری ایبنا بخوانید.

شهرآرا
SHAHRARANEWS.IR
۴شنبه
۱۲ مهر ۱۴۰۲
۱۸ ربیع‌الاول ۱۴۴۵
شماره ۴۰۴۸
۱۰
فرهنگ و ادبیات

حریم رضوی در چشم‌انداز رمان فارسی

تأملی درباره ظرفیت‌های داستانی زندگی و زمانه امام رضا(ع)

سنابادی

کند و کاو

در میان رمان‌های تاریخی، شماری هم مایه‌های دینی و مذهبی دارند. درواقع، صرف‌نظر از اینکه برای رمانْ رسالت آموختن و پروراندن انسان قائل باشیم یا نباشیم، می‌توان به باورها و رخدادهای مذهبی رجوع کرد و آن را در نگارش داستان تاریخی به کار بست. برای نمونه، نیکوس کازانتزاکیس یونانی که در مرور سیر اعتقادی‌اش از علاقه به حضرت عیسی(ع) تا اثرپذیری از آیین بودا و حتی گرایش مارکسیستی دیده می‌شود، درباره مسیح(ع) رمانی مشهور و البته جنجالی نوشت یا دن براون آمریکایی که کسی نمی‌داند آیا او یک مسیحی معتقد است یا خداناباوری مخالف مذهب، در نگارش داستانی مایه گرفته از رخدادهای مربوط به مسیحیت قلم زد و البته با نگاهی که مخالفت کلیسا را برانگیخت. از آن‌سو، نویسندگانی معتقد و حتی متعصب هم در عالم ادبیات داستانی بوده‌اند که نوشتن داستان تاریخی مذهبی را تجربه کرده‌اند؛ مانند زیو ژابوتینسکی، نویسنده صهیونیست اهل روسیه که رمان «سامسون» را بر پایه داستان‌های کتاب مقدس نوشت. همچنین در ایران از زین‌العابدین رهنما تا محمدرضا سرشار و سیدمهدی شجاعی و دیگران آثاری در این حوزه و در عین باورمندی به اسلام به رشته تحریر درآورده‌اند. اما برای نویسنده ایرانی مسلمان، آشنایی با شخصیت و زندگی و زمانه یکی از امامان شیعه که مزارشان در همین سرزمین است، سوژه‌های جذابی در اختیار می‌گذارد که با پژوهش لازم و خلاقیت درخور می‌توان آثار داستانی ارزشمندی بر اساس آن آفرید. البته، نویسنده مسلمان ایرانی می‌داند که اعتقاداتش از طرفی و حساسیت‌های جامعه از طرف دیگر، در نوشتن داستان درباره امام رضا(ع)، معصوم مدفون در مشهدِ ایران، دست او را چندان باز نمی‌گذارد. او آگاه است که مخاطبان و حتی همکاران نویسنده مذهبی او در مقایسه با جوامع غیرمسلمان سخت‌گیری بیشتری هنگام روبه‌رو شدن با اثر هنری ادبی دینی و مذهبی دارند. اگر در غرب، کلیسا فلان رمان و فیلم را تحریم و خالقش را تکفیر می‌کند اینجا و اساسا در میان مسلمانان ممکن است پیامدها شدیدتر باشد. این است که نویسنده ناگزیر از رعایت برخی مسائل و اِعمال ملاحظاتی می‌شود. بااین‌همه، اقدام به نوشتن درباره امام هشتم و روزگار ایشان به قدر شایسته‌ای مواد خام جذاب پیش رویش قرار می‌دهد که او با امیدواری به نتیجه کار، پا در راه نگارش رمان تاریخی مذهبی با موضوع زندگی و زمانه حضرت علی‌بن‌موسی‌الرضا(ع) بگذارد. در ادامه، نگاهی گذرا خواهیم انداخت به سوژه‌های جذابی که چنین نویسنده‌ای با آن روبه‌رو است.

«مناظره» اثر رضا مهدوی

یک معصوم در برابر شش غاصب

حضرت رضا(ع) بیست سال امامت کردند و امامتشان هم‌زمان با خلافت سه تن از عباسیان بود: ۱۰سال در دوره هارون و نزدیک به پنج سال در زمان امین و پنج سال هم در حکمرانی مأمون. همچنین کودکی ایشان معاصر بود با خلافت منصور عباسی و پس از او، با مهدی و هادی عباسی نیز هم عصر بودند. درواقع، زندگی پنجاه و پنج ساله حضرت به موازات حکومت شش حاکم جائر زمانه پیش رفت که با توجه به اتفاقات تاریخی متنوعی که در این مدت رخ داد، نویسنده اثر تاریخی مذهبی رضوی به سوژه‌های رنگارنگی برای نگارش داستان خود برمی‌خورد. سالی که امام(ع) زاده شدند، مصادف بود با شهادت پدربزرگشان، ولی معصوم روزگار، امام صادق(ع) به حکم منصور دوانیقی، خلیفه خون‌خوار عباسی. همچنین در زمان پدر بزرگوارشان اتفاقات تلخی مانند زندانی و شکنجه شدن حضرت کاظم(ع) در سیاه‌چاه‌های حاکمان و نیز منشعب شدن شیعیان به چند گروه اسماعیلیه و صارمیه و ... به وقوع پیوست. آغاز امامت حضرت رضا(ع) هم در نوع خود جاذبه‌هایی داستانی دارد؛ مثلا اینکه مقتدای شیعیان در شهر مدینه بسیار محبوب بودند و خلیفه وقت ناچار از رعایت ملاحظاتی در برخورد با ایشان بود.

رفتارهای مأمون عباسی با امام(ع) نیز جنبه‌های داستانی قوی‌ای دارد. برای مثال او به حضرت پیشنهاد می‌دهد که با دختر خلیفه ازدواج کنند. یا می‌توان از نیرنگ‌های شکست‌خورده مأمون برای مقابله با جایگاه امام رضا(ع) یاد کرد

پیشنهاد وسوسه‌انگیز دشمن غاصب

تصور کنید دشمنی که قدرتمند است و رهبر یک جامعه بزرگ انسانی و مدعی جانشینی پیامبر(ص)، ناگهان به یک امام معصوم پیشنهاد بدهد که قدرت را به ایشان واگذار کند. با یک نگاه سطحی و تک‌بعدی باید از این پیشنهاد استقبال کرد اما امام رضا(ع) پیشنهاد مأمون خلیفه عباسی را نمی‌پذیرند. حضرت می‌دانند که نیت خلیفه غاصب، خیر نیست. گویا خلیفه در صدد تحکیم جایگاه خویش بوده و شاید درگیری‌های داخلی خاندان عباسی و از جمله کشته شدن خلیفه قبلی، امین عباسی، به دست برادرش مأمون در این تصمیم و پیشنهاد دخیل بوده است. مأمون که متوجه ردوانکار مشروعیت خود با واکنش خردمندانه حضرت می‌شود، از رو نمی‌رود و این بار پیشنهادی همراه با تهدید ارائه می‌دهد: اینکه امام رضا(ع) ولیعهد خلیفه شوند. امام ناچار به پذیرش این خواسته او می‌شوند، اما در عین حال از روشنگری علیه دستگاه جور دست برنمی‌دارند و به قول امروزی‌ها تهدید را به فرصت بدل می‌سازند. آیا چنین موقعیتی جذابیت داستانی ندارد؟

نفرین بر خلیفه نیرنگ‌باز

رفتارهای مأمون عباسی با امام(ع) نیز جنبه‌های داستانی قوی‌ای دارد. برای مثال، او به حضرت پیشنهاد می‌دهد که با دختر خلیفه ازدواج کنند. یا می‌توان از نیرنگ‌های شکست‌خورده مأمون برای مقابله با جایگاه امام رضا(ع) یاد کرد. برگزاری جلسات مناظره میان حضرت و بزرگ‌ترین زعمای فِرَق روزگار از آن جمله بود تا نیت خلیفه مبنی بر زدودن اعتبار امام در میان مردم محقق شود، اما علی‌بن‌موسی الرضا(ع) عالم آل محمد(ص) بودند و مدعیان علم را در آن جلسات مبهوت دانش خویش کردند. شکست‌های مأمون کار را به جایی رسانید که او تصمیم به محدود ساختن حضرت گرفت و رفتاری به خرج داد که حضرت او را نفرین کردند...

ولایت و شهادت

مأمون نیز مانند اسلاف خویش جنایتکار بود و سرانجام ماهیت پلیدش را بیش از پیش آشکار ساخت. او از نزدیک ساختن اجباری امام به مقر خلافت به جایی رسید که به ایشان زهر خوراند. پیش از آن نیز وزیر ایرانی خود را به قتل رسانده بود و همه این‌ها، فارغ از جنبه‌های اعتقادی ما، از لحاظ داستانی بسیار جذاب است و می‌تواند سبب خلق رمان‌ها و داستان‌های تاریخی مذهبی ماندگاری شود. در ایران، برخی نویسندگان از ظرفیت ادبی زندگی و زمانه هشتمین امام(ع) غافل نبوده‌اند و آثار متعددی در این زمینه آفریده شده است. آثاری که مرحوم سعید تشکری و سید علی شجاعی و فریبا کلهر و دیگران نوشته‌اند و در جای خود باید بررسیده و عیارسنجی شود.

چندوچون یک ترجمه خوب با اسدا... امرایی

مترجم حرفه‌ای از ویراستار استقبال می‌کند

بازتاب

نقش مترجم کجا هویدا می‌شود؟ سخت‌ترین و مشکل‌ترین نوع ترجمه کدام است؟ منظور از ترجمه ادبی چیست؟ چرا برخی از آثار ادبی به صورت مکرر و پی‌درپی ترجمه می‌شوند؟ اگر بخواهیم از ترجمه در روزگار کنونی صحبت کنیم، بیش از هر چیز باید به چه چیزی توجه کنیم؟ همه این‌ها سؤالاتی است که اسدا... امرایی، از مترجمان باسابقه کشورمان و مترجم کارهایی از نویسندگان معروفی چون ارنست همینگوی، گابریل گارسیا مارکز و ژوزه ساراماگو در نشستی که هم‌زمان با روز جهانی ترجمه در مؤسسه راوی قلم زرین برگزار شد به آن‌ها پاسخ داد. آن گونه که خبرگزاری کتاب ایران نوشته است، امرایی در این نشست از این گفت که مطابقت دو فرهنگ و امکان انتقال داده‌های دو فرهنگ و مفاهیم دینی موجود را نیز باید در ترجمه لحاظ کرد. جزئیات صحبت‌های این مترجم پیشکسوت در ادامه آمده است.

ترجمه هم‌زمان، سخت‌ترین نوع ترجمه

این مترجم درباره نقش مترجم گفت: تنها موجودی که درکره زمین می‌تواند سخن بگوید و بیندیشد انسان است و انسان‌هایی که نتوانند زبان هم را بفهمند نیازمند ترجمه و مترجم هستند. اینجاست که نقش مترجم هویدا می‌شود. او با اشاره به وجود تنوع در این رشته، ترجمه هم‌زمان را سخت‌ترین و مشکل‌ترین نوع ترجمه دانست و گفت: سختی کار ترجمه هم‌زمان، بالاست. جابه‌جایی یک کلمه و ترجمه اشتباه ممکن است موجب تضادها و جنگ‌های بزرگی شود. مترجم رمان «کوری» ادامه داد: مترجم در ترجمه هم‌زمان به صورت اول شخص گفت‌وگوها را ترجمه می‌کند و موظف است از جانب گوینده حرف بزند. من او همان منی است که روایت می‌شود و لحن ترجمه در اینجا رسمی است. امرایی ترجمه هم‌زمان متون شفاهی و سخنرانان زبان عربی و فارسی را به دلیل وجود مصطلحات، ضرب‌المثل‌ها، تعابیر و کنایات بسیار سخت دانست و افزود: در ترجمه هم‌زمان شفاهی، اگر مترجم نتواند لحن وکلام و معنی را برساند، دچار معضل می‌شود. بنابراین تأکید می‌شود متون شفاهی و سخنرانی از قبل مشخص و ترجمه شود. مترجم رمان «پاییز پدرسالار»، ترجمه ادبی را گونه‌ای از ترجمه برشمرد که لزوما در برگرداندن متن از زبان مبدا به زبان مقصد باید ملیت، مذهب، لحن و مواردی دیگر را لحاظ کرد و ادامه داد: مطابقت دو فرهنگ و امکان انتقال داده‌های دو فرهنگ و مفاهیم دینی موجود و مباحث دیگر را هم باید در ترجمه لحاظ کرد.

ترجمه مکرر پدیده غریبی نیست

این مترجم رعایت نکردن قانون کپی رایت را یکی از دلایل ترجمه مکرر برخی از آثار ادبی دانست و افزود: ترجمه مکرر پدیده غریبی نیست، چون ما تابع قانون کپی رایت نیستیم، ترجمه مکرر از یک اثر اتفاق می‌افتد. او در پاسخ به سؤالی درباره رواج کپی برداری در ترجمه و سرقت ادبی هم گفت: سرقت ادبی یا کپی‌کاری ارزش بررسی هم ندارد، مردم از کنار فروشندگان این آثار بی‌توجه و بی‌اعتنا می‌گذرند، مشتری هم ندارد، عامه کتاب‌خوان‌ها به این مسائل واقف هستند. امرایی یکی از ویژگی‌های ترجمه در دوران اخیر را حضور مترجمان بی‌شمار و فعال دانست و افزود: در این سال‌ها مترجمان بی‌شماری به میدان آمدند، خیلی از فعالان این عرصه دانش‌آموخته زبانی هستند که مستقیم از زبان اصلی ترجمه می‌کنند. درسال‌های نه چندان دور حتی کتاب‌های ترکی هم از زبان انگلیسی اثر که قطعا معایبی دارد، ترجمه می‌شد، اما اکنون وضعیت ترجمه بهتر شده و غالب آثار از زبان اصلی ترجمه می‌شود و ناشران و مترجمان زیادی هم وارد گردونه فعالیت شده‌اند.

جوان بودن مترجم عیب نیست

ارزیابی کیفی وضعیت ترجمه و جوان بودن مترجمان، دیگر موضوعی است که امرایی درباره آن سخن گفت: در این دوره هم مترجمان نامدار داریم، هم مترجمان جوان. تازه‌کاری مترجم عیب نیست، غلط ترجمه کردن عیب است. ممکن است فردی استاد دانشگاه هم باشد، اما ترجمه‌هایش معیوب و دارای اشکالات فراوان باشد. او یکی از اختصاصات ترجمه را که برکیفیت کار مترجمان می‌افزاید، حضور ویراستار در کنار مترجم دانست و افزود: بسیاری از ناشران با استخدام ویراستار سعی می‌کنند ایرادهای ترجمه را رفع کنند. مترجم حرفه‌ای از ورود ویراستار به حوزه کاری‌اش استقبال می‌کند، چون یک چشم دیگر در کنارش حاضر و ناظر است و اثر او را می‌خواند و اصلاح می‌کند.

زین قند پارسی

علیرضا حیدری|مدرس ویراستاری

ناویراسته ✗

همزمان با هفته دفاع مقدس، ۳۱ قطعه زمین از اراضی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی شهرستان صبح امروز در قالب طرح نهضت ملی مسکن روستایی به متقاضیان واجد شرایط روستای...، با حضور معاون برنامه ریزی و هماهنگی امور عمرانی فرمانداری، بخشدار مرکزی، رئیس بنیاد مسکن، رئیس راه و شهرسازی و جمعی از اعضای شورای اسلامی و دهیاری و مردم روستای... واگذار شد.

ویراسته ✓

هم‌زمان با هفته دفاع مقدس، ۳۱ قطعه زمین از اراضی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی شهرستان صبح امروز در قالب طرح نهضت ملی مسکن روستایی به متقاضیان واجد شرایط روستای... واگذار شد. در این مراسم معاون برنامه‌ریزی و هماهنگی امور عمرانی فرمانداری...، بخشدار مرکزی، رئیس بنیاد مسکن، رئیس راه و شهرسازی و جمعی از اعضای شورای اسلامی و دهیاری و مردم این روستا حضور داشتند.

نکته

بهتر نیست، جمله‌ها را کوتاه‌تر کنیم که وقت خواندن نفسمان بند نیاید!

#زین_قند_پارسی